

Sloterdijk: Oefenen zul je!

Weer volle zaal voor filosoof Sloterdijk in Amsterdam

Achtergrond - 18 mei 2011 - Auteur: Pim Huijnen

Oefening baart kunst. Een korte boodschap om honderden pagina's over vol te schrijven. Maar de kracht van filosoof Peter Sloterdijk en zijn nieuwe werk *Je moet je leven veranderen* ligt vooral in zijn bloemrijke en provocatieve stijl. Dat bewees hij eens te meer tijdens zijn boekpresentatie vrijdag in Amsterdam.

Het is knap hoe Peter Sloterdijk (1947) volle zalen weet te trekken. Op papier zijn de gedachtensprongen van de Duitse wijsgeer, publicist en presentator al moeilijk bij te houden. Woordkunstenaar Sloterdijk doorspekt zijn betogen doorgaans met associaties en neologismen. Op het podium doet hij niet anders, in ellenlange antwoorden en – niet te vergeten – in het Duits. Toch staan de mensen in de rij om hem te horen.

Rake grapjes

Ze worden niet teleurgesteld. Sloterdijk speelt zijn rol als publieksfilosoof met verve. Hij houdt zijn toehoorders in zijn ban met rake grapjes en luchtige terzijdes. Of dat niet saai wordt, is tijdens de podiumdiscussie bijvoorbeeld de vraag over Sloterdijks stelling dat mensen gedoemd zijn hun leven lang te oefenen. “We merken het niet eens”, luidt het antwoord. “Omdat mensen steeds hetzelfde zeggen, verstaan we ze juist direct.” Waarop Sloterdijk zoekmachine Google erbij haalt, die automatisch suggesties geeft om het ingetikte aan te vullen. “Het is moeilijk een vraag te bedenken waarop Google geen antwoord heeft.”

De voor de hand liggende vervolgvraag luidt of zijn eigen boek, vertaald als *Je moet je leven veranderen*, dan ook een herhaling van zetten is. Daarop geeft Sloterdijk, tot hilariteit van het publiek, de Reviaanse repliek dat zijn boek een uitzondering op de regel vormt. “Als een meteorietinslag”, zo uniek en onwaarschijnlijk. En zeker niet belerend bedoeld. Want de pedagogiek – de leer van het opvoeden – haalt, “net als de duivel”, de mensen op waar ze zijn om ze bij de hand te nemen. Voor dergelijke concessies moet je niet bij Sloterdijk zijn.

Voor allen en voor niemand

De filosoof vergelijkt zijn boek eerder met *Aldus sprak Zarathoestra* van zijn intellectuele leermeester Nietzsche. ‘Een boek voor allen en voor niemand’ luidt

daarvan de ondertitel en daarin kan Sloterdijk zich wel vinden: “onze boeken richten zich tot iedereen, maar in de wetenschap dat degene die het daadwerkelijk begrijpt, pas begint te bestaan ná lezing ervan.”

Ondanks deze waarschuwing lijkt Sloterdijks nieuwste boek gemaakt voor dit soort grote publieksoptredens. Met zijn universele boodschap richt het zich op een brede lezersschare. Al moet die wel raad weten met zijn erudiete, maar niet altijd toegankelijke stijl en openstaan voor zijn originele en provocatieve theses.

Religie bestaat niet, is er zo een. Het vormt een van de centrale stellingen van *Je moet je leven veranderen*. Wat wij religie noemen is volgens Sloterdijk een vorm van ‘antropotechniek’ als vele meer. Een begrip dat de filosoof al eerder muntte, maar dat in dit werk slaat op alle “mentale en fysieke oefeningen” waarmee mensen proberen hun “kosmische en sociale immuniteit” te behouden tegenover denkbeeldige dan wel werkelijke gevaren.

Onderuitgezakt

De mens probeert zich immuun te maken voor verrassingen van buitenaf, zoals een lichaam zich verdedigt tegen virussen of bacteriën. Sloterdijk ziet naast deze biologische immuniteit in die zin ook sociale immuniteit (zoals de juridische onschendbaarheid van diplomaten of presidenten) en de “psycho-immunologische praktijken” die wij vooral kennen onder de naam religie. Deze biedt immers ook antwoorden op alle onzekerheden in het leven. Het probleem dat Sloterdijk met religie heeft, is dat die antwoorden hem net wat te gemakkelijk, te comfortabel zijn. Ze lenen zich eerder tot onderuitgezakt afwachten dan tot actief het lot in eigen hand nemen.

En daarvoor is dit boek in de kern juist een pleidooi. Tegen het jezelf te gemakkelijk maken. Oefenen zul je. Om boven jezelf uit te stijgen, prestaties te leveren, een algeheel beter leven te leiden en om Sloterdijks boeken te begrijpen. “Laat je verknochtheid aan geriefelijke levenswijzen varen, vertoon je in het gymnasium, bewijs dat het verschil tussen volkomenheid en onvolkomenheid je niet onverschillig laat, [...] wantrouw de filister in jezelf, die denkt dat je, zoals je nu bent, best wel in orde bent!”

Gezien de rij voor het kraampje van zijn Nederlandse uitgeverij nadat het applaus is gedoofd, is Sloterdijks boodschap deze avond wel aan zijn Amsterdamse publiek besteed.

Peter Sloterdijk, *Du mußt dein Leben ändern* (Suhrkamp, Frankfurt am Main 2009), 723 blz., ISBN 978-3-518-46210-2, € 12,95

Vertaald als *Je moet je leven veranderen* (Uitgeverij Boom, Amsterdam 2011), 510 blz., ISBN 978-9-085-06844-0, € 39,90

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/291/sloterdijk-oefenen-zul-je>